

Чопяк В.В., Толстяк Я.Ф., Іщайкін К.Є., Синенький О.В., Гайдучок І.Г.

Монографія

СИСТЕМНИЙ ЧЕРВОНИЙ ВОВЧАК
ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ, ПРОФІЛАКТИКА



**Системний червоний вовчак
діагностика, лікування,
профілактика / В.В.Чопяк,
Я.Ф.Толстяк, К. Є. Іщайкін,
О.В. Синенький, І.Г. Гайдучок –
Львів : ЗУКЦ, 2019. – 270 с.**

Бурхливий розвиток медицини та науки створив підґрунтя для дослідження та покращення лікування – системного червоного вовчака: захворювання «хамелеона», яке часто маскується під іншими захворюваннями та в переважній більшості свого перебігу уражує багато органів та систем. На сьогоднішній день недостатньо знати клініку та лікування хвороби, а необхідно розуміти глибинні механізми патогенезу хвороби з метою доцільності призначення «таргетної» терапії. Теоретичний багаж знань у напрямку дослідження системного червоного вовчака, їх практичне використання широко обговорює світова наукова спільнота: на

міжнародних форумах, конгресах товариства ревматологів, у щоквартальному фаховому журналі "Український ревматологічний журнал". На жаль, у межах України проведення великомасштабних когортних досліджень ревматологічного напрямку обмежене. Відкрита публікація монографії "СИСТЕМНИЙ ЧЕРВОНИЙ ВОВЧАК діагностика, лікування, профілактика" є одною з перших монографій в Україні, в якій сконцентровано ключові положення системного червоного вовчака. Детально висвітлено будову та функції імунної системи при хворобі, охарактеризовано аутоантитіла, що специфічно змінюються при системному червоному вовчаку. Описано основні етапи патогенезу, а також сучасний стан досліджень системного червоного вовчака в Україні та світі.

Автори монографії є фахівцями-ревматологами-імунологами з двох провідних вищих закладів України та клінік (Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Полтавської національної медичної стоматологічної академії) та Полтавської та Львівської обласних клінічних лікарень. Автори стисло, але інформативно презентували узагальнення як даних довготривалих власних досліджень у різних розділах монографії, так і сучасних наукових результатів світової клінічної імунології та ревматології.

Монографія складається з п'ятнадцяти глав: у яких доступно описано етіологію, патогенез, клінічну картину, патологічні синдроми хвороби, субтипи, ускладнення, диференційну діагностику, лікування, прогноз, профілактику, вакцинацію та клінічні випадки СЧВ. Завдяки такій структурі читачеві легко поглибити теоретичну базу даного захворювання, а надалі по книзі прослідкувати і практичні сучасні клініко-лабораторні обстеження, спеціальні імунологічні обстеження, та інноваційні методи в діагностиці та лікуванні СЧВ.

У главі 1. "Епідеміологія СЧВ в Україні та світі", на сучасному рівні описані поширеність та захворюваність СЧВ. Вікові та гендерні особливості хвороби та етнічна приналежність хворих СЧВ.

Глава 2. "Етіологія, тригери та генетика СЧВ" відображає роль статевих гормонів, генетики, способу життя, професійних шкідливостей, вірусних інфекцій, медикаментів та вакцинації у розвитку СЧВ.

Глава 3. "Зміни імунної системи при СЧВ" складається з чотирьох розділів, у яких висвітлено найактуальніші зміни природнього та набутого імунітету, системи комплементу та значення аутоантитіл у розвитку СЧВ.

Глава 4. "Роль вітаміну D при СЧВ" присвячена дослідженню вітаміну D та його функцій у клітинах і тканинах хворих на СЧВ, в залежності від перебігу хвороби.

У главі 5. "Діагностика СЧВ" детально подана діагностика СЧВ, яка розділена на чотири розділи: загальні клінічні прояви, лабораторна діагностика, в яку входить три підрозділи: загальні лабораторні дослідження, спеціальні імунологічні обстеження, та інноваційні методи в імунодіагностиці СЧВ, інструментальна діагностика та критерії діагностики СЧВ. У даній главі найбільше привертає до себе увагу практичне набуття навичок щодо використання даних досліджень у імуноревматології тощо.

У главі 6. "Ураження систем та органів при СЧВ" показано ураження різних органів і систем при СЧВ: шкіри, суглобів, стоп, дихальної системи, серця, судин, ротової порожнини, травного тракту, ендокринної та центральної нервової системи, очей та психоемоційні розлади при СЧВ. Автор стисло подав головну характеристику клінічної картини та методів діагностики даної патології, що дуже зручно для практичних лікарів та інтернів.

Глава 7. "Ускладнення СЧВ", автори розглядають захворюваність, яка пов'язана з СЧВ, така як ішемічна хвороба серця, індукованого стероїдами остеопороз та інфекції. Також розглядаються деякі стани, які можуть маскуватися під вовчак, такі як синдром Шегрена та фіброміалгія.

Глава 8. "Патологічні синдроми при СЧВ", вперше виділена серед існуючих книг та монографій в Україні та світі, дана глава складається з дев'яти підрозділів, в які входять: цитопенічний синдром, лімфаденопатичний та спленомегалічний синдроми, геморагічний синдром, ДВЗ-синдром, антифосфоліпідний синдром, гіперімунокомплексний синдром та гіпокомплементемія, синдром кріопатії та синдром активованих вірусів при СЧВ.

У главі 9. "Субтипи СЧВ", яка складається з п'яти розділів, описані такі субтипи захворювання як, медикаментозно-індукований вовчак, ювенільний вовчак, СЧВ з пізнім дебютом, СЧВ у чоловіків, вагітність, контрацепція та гормонозамісна терапія при СЧВ.

У главі 10 «Диференціальна діагностика при СЧВ автор подав детальну класифікацію групи захворювань, з якими необхідно диференціювати СЧВ. Це ревматичні хвороби, інфекційні та інші хвороби, які «маскують» СЧВ.

Глава 11. «Лікування СЧВ», складається з восьми розділів, таких як: оцінка активності хвороби, оцінка якості життя у пацієнтів, фармакотерапія, характеристика ліків, в якій детально охарактеризовано ліки в десяти підрозділах, лікування люпус-нефриту, лікування ураження ЦНС, застосування вітаміну D при СЧВ та показані перспективні методи лікування СЧВ.

Глава 12 «Прогноз СЧВ», в якій показані варіанти прогнозу СЧВ.

Глава 13 «Профілактика СЧВ», у даній главі описано, що первинна профілактика хвороби не розроблена, оскільки етіологія СЧВ остаточно не встановлена, вторинна профілактика полягає у диспансерному спостереженні, а також у регулярних клініко-інструментальних та лабораторних обстеженнях.

Досить цікавою, є глава 14. «Вакцинація при СЧВ», у якій описано рекомендовані вакцини та вплив імунодепресивних препаратів на ефективність та безпеку вакцин у хворих на СЧВ.

Глава 15. «Клінічні випадки СЧВ», включає десять показових клінічних випадків хвороби, відповідно до кращих традицій базових монографій Європи та світу.

Автори навели опрацьовані протоколи клініко-лабораторних досліджень методів лікування, надали специфічні практичні рекомендації, апробовані у власних дослідженнях і презентовані отриманими даними. Ознайомлюючись із монографією, відразу звертаєш увагу на високий рівень підготовки наглядного матеріалу, що значно полегшує сприйняття.

У цілому монографія " СИСТЕМНИЙ ЧЕРВОНИЙ ВОВЧАК діагностика, лікування, профілактика " написана на високому професійному рівні, може бути базовим підручником по вивченню системного червоного вовчака для інтернів, аспірантів, лікарів ревматологічних спеціальностей. Видана в Україні дана книга дає поштовх для науковців розширити дослідження системного червоного вовчака і в Україні також. Вона може бути практичним довідником із системного червоного вовчака для науковців, аспірантів і студентів вищих медичних навчальних закладів.

Володимир Коваленко

*Академік НАМН України, Заслужений діяч науки та техніки України,
Лауреат Державної Премії України, доктор медичних наук,
професор, директор ННЦ «Інститут кардіології
імені академіка М.Д. Стражеска»*